

Motion 1

Matavfallsinsamling – kanske onödigt besvärligt?

Separat insamling av matavfall ökar nu kraftigt kommuners taxor för avfallshantering och medborgare förväntas lägga mer av sin fritid på avfallssortering. Matavfall innehåller näring samt energi och kan användas till biogas. Insamling i separata sopkärl innebär tyvärr ökad fordonstrafik med tunga sopbilar i bostadsområden. Fler tunga transporter medför mer avgasutsläpp och risker för trafikolyckor.

Regeringen beslutade 2022 om ändringar i avfallsförordningen vilka trädde i kraft i januari 2024 med förordning (2022:1871) om ändring i avfallsförordningen (2020:614). Ändringarna föranleddes av krav i EU:s avfallsdirektiv om hantering av bioavfall. Ändringarna innebär bland annat att köksavfall ska sorteras ut, förvaras skilt och insamlas separat från annat avfall. Kommuner ska nu, som huvudregel, samla in köksavfall genom fastighetsnära insamling.

Bättre alternativ än insamling av matavfall med separata sopbilar kanske finns? Om avloppsnätet används för att transportera matavfallet så minskar sophämtningen med tunga fordon i bostadsområden, vilket ökar trafiksäkerheten för lekande barn och andra människor. Moderna matavfallskvarnar i diskhons avlopp är vanliga standardlösningar i flera andra länder. Sverige har världsledande teknik för att ur avloppsvatten tillvarata näringsämnen och energi samt producera nyttig biogas och gödsel. Tyvärr har vi nu fått ett förbud för hushåll att använda matavfallskvarnar. Ska vår matavfallshantering främst ta i anspråk modern teknik, i stället för medborgarnas fritid och slit, så behöver andra vägar väljas.

Enligt Naturvårdsverket, skulle det bli mindre biogas av matavfallet om det gick via avloppsvattnet i stället för att samlas in med sopbilar. De miljötekniska för- och nackdelarna med matavfallskvarnar jämfört med sopbilar behöver utvärderas bättre och ur ett bredare samhällsperspektiv. Samma Naturvårdsverket drev aktivt att Valborgseldar inte var tillåtna med hänvisning till krav i samma EU-avfallsdirektiv om hantering av bioavfall.

Kommunikationen till medborgarna om varför separat insamling av matavfall nu är nödvändig har främst bestått i att informera om att ett EU-direktiv föranlett ny lagstiftning. Någon pedagogiskt förklarande kommunikation om varför insamlingen ska göras med sopkärl har inte märkts av.

På sikt kan andra lösningar än separat insamling av matavfall med tunga sopbilar visa sig betydligt mindre kostsamt för medborgare och kommuner, såväl i tid som i kronor. Teknikutvecklingen går framåt, varför fördelarna ur miljösynpunkt kan visa sig överväga. Att anpassa avloppssystem och reningsverk till att ta omhand även matavfall skulle kräva vissa investeringar. Befintligt fungerande kvalitetsatta systemlösningar och finns att jämföra med i länder där moderna matavfallskvarnar i diskhon är standard. Våra avloppsvattensystem behöver kontinuerligt förnyas och åtgärder för anpassning och dimensionering kan samordnas med sådant förnyelsearbete. Lukterna, som tidvis osar ut från sopkärl fyllda med matavfall, motiverar undersökning av alternativ.

Motion 1

Med anledning av ovanstående yrkar undertecknad att årsmötet beslutar

- att (1)* Moderaterna verkar för en bredare utredning av ekonomiska och miljömässiga för- och nackdelar med olika sätt att insamla hushållens matavfall, såsom via avloppsvattensystem i stället för sopbilar. Tidsåtgången för medborgare att sortera hushållsavfall bör vid i en samhällsekonomisk jämförelse värdesättas i tid och till motsvarande genomsnittlig arbetstidskostnad,
- att (2)* Moderaterna verkar för lagstiftning som ger kommuner möjlighet att, om de så vill, medge hushåll att hantera sitt matavfall med avfallskvarnar, så att det kan transporteras med avloppsvatten till anläggningar vilka levererar näringsämnen, energi, och biogas, samt
- att (3)* motionen sänds vidare till Moderaternas länsförbundsstämma.

Fredric Westerdahl

Styrelsens svar på motionen

Föreningsstyrelsen tackar motionären för en välformulerad motion och en viktig diskussion kring hanteringen av matavfall. Frågan om avfallshantering har både miljömässiga, ekonomiska och praktiska aspekter.

Den 1 januari 2024 trädde nya regler i kraft som förbjuder användning av avfallskvarnar kopplade direkt till avloppsledningsnätet, eftersom de inte uppfyller kraven på utsortering eller separat insamling. Tillsynsmyndigheten har dock enligt 3 kap. 15 b § avfallsförordningen möjlighet att bevilja dispens i de fall där utsortering inte är genomförbar eller inte ger fördelar som överväger nackdelarna enligt 16 §.

Käppalaförbundet och SÖRAB har genomfört en gemensam utredning och kommit fram till att insamling i separata kärl är det mest resurseffektiva alternativet och ger de bästa förutsättningarna för att producera både biogas och biogödsel av hög kvalitet.

Matavfallskvarnar kopplade till avloppsnätet bedöms vara en sämre lösning, då de ökar belastningen på VA-nätet, försämrar slamkvaliteten och eliminerar möjligheten att producera biogödsel.

På Lidingö har vi ett välfungerande system där bruna tunnor för matavfall i huvudsak hämtas i tvåfacksbilar tillsammans med restavfallet. Detta gör insamlingen kostnadseffektiv, då höga ersättningar erhålls för biogas och biogödsel.

Om enstaka hushåll använder avfallskvarnar skulle det sannolikt inte innebära något större problem. Däremot kan en lagändring som tillåter storskalig användning av avfallskvarnar skapa kapacitetsproblem i avloppsnätet och på Käppalaverket, vilket ökar risken för igensättningar, svavelvätebildning och bräddningar. En ökad andel matavfall i avloppet kan även försämra reningsprocessen och leda till ökade utsläpp av tungmetaller och näringsämnen i Östersjön.

Motion 1

Mot bakgrund av detta anser föreningsstyrelsen att den nuvarande matavfallslösningen på Lidingö är väl utredd och etablerad, och vi ser därför inget behov av ytterligare utredning.

Med möjligheten för kommuner att kunna få dispens finns utrymme för olika lokala lösningar, vilket gör att vi anser att att-sats 2 bör anses besvarad.

Föreningsstyrelsen föreslår därför att årsmötet beslutar:

att avslå att-sats 1,

att anse att-sats 2 besvarad,

att avslå att-sats 3.